

תוכן ענייניים

- 2.....תיאור קצר של הנושא
- 3.....פירוט הבעיה שהשותפות התמודדה עמה
- 4.....תיאור הארגונים ותחומי הדעת שהניעו את השותפים
- 5.....תיאור המאפיינים העיקריים המסייעים בהבנת השותפות
- 6.....הצגת השלבים והתהליכים המרכזיים של השת"פ וניתוח ביקורתי של מאפייניהם
- 8.....סיכום וניתוח סוגיות מרכזיות למשך התייחסות והמלצות ראשוניות
- 9.....ביבליוגרפיה
- 10.....נספחים

תיאור קצר של הנושא - העבודה תעסוק במאבק הנכים בין השנים 1999 – 2001 וחלקה של ההסתדרות

הכללית בהישגי המאבק בזכות השותפות שבין הנכים להסתדרות. עמותת מטה מאבק הנכים בישראל הינה עמותה הפועלת למתן זכויות לאוכלוסיית הנכים בישראל. העמותה פרצה לתודעת הציבור בישראל כתוצאה מהמאבק שניהלו הנכים בשנת 1999. מאבקם של הנכים התמקד בקצבת הנכות באמצעות הפגנה שנהפכה להיות רצף הפגנות במשך 35 יום מול הכנסת. לאחר שההסתדרות הכללית התערבה הושגו מספר מצומצם של יעדים. בין היעדים שהושגו היו: הגדלת קצבת הניידות, מתן קצבת ניידות לחסרי רכב והשוואת הקצבה בין גברים לנשים. אולם עדיין אוכלוסיית הנכים לא זכו להישגים משמעותיים במאבקם. לאחר כשנתיים, בשנת 2001, נערכה הפגנה נוספת של אוכלוסיית הנכים בישראל מול משרד האוצר והכנסת. הפגנה זו התאפיינה כמאבק מסודר בניגוד להפגנה הספונטנית שאורגנה בשנת 1999. מטרת ההפגנה הייתה להשוות את קצבת הנכים לשכר המינימום במשק. הפגנה זו קיבלה את תמיכת אנשי תקשורת, אמנים וחברי כנסת. גם בהפגנה זו, לאחר התערבותה של ההסתדרות הכללית בראשות עמיר פרץ זכו הנכים להטבות כלכליות בשווי 400 מיליון ₪ שנוספו לתקציב המדינה בשנת 2002 וכן להקמת ועדה ציבורית ברשות השופט אפרים לרון לבדיקת צרכי הנכים ולשילובם בקהילה שמסקנותיה אומצו בשנת 2008. מלבד השותפות של ההסתדרות בייצוג הנכים מול משרד האוצר והממשלה הם גם סיפקו אמצעים פסיים לקיומם שכללו: מזון, שמיכות ומזרונים, ביגוד חם כרזות ותרופות להם נזקקו. ההסתדרות גם סיפקה לנכים משרדים בבית ההסתדרות. **הבעיה שגרמה לייזום השותפות וזהות השותפים** – יוזמת השותפות הייתה ההסתדרות הכללית ברשות יו"ר ההסתדרות מר עמיר פרץ. הבעיה שגרמה לייזום השותפות נבעה מחוסר תמיכה של הממשלה שהתייחסו לדרישותיהם בזלזול ובחוסר הקשבה. הסיבה לזלזול אותם חוו הנכים הייתה ממאבק לא מתוקשר שלא זכתה לעלות לסדר היום הציבורי ולכן הייתה גם חוסר התייחסות ממשלתית לדרישותיהם המוצדקות. **עיתוי והסיבות לשותפות** – ההסתדרות הכללית הייתה שותפה בשנת 1999 למאבק הנכים כאשר לאחר התערבותה, זכו הנכים מצד הממשלה לסדרת הטבות מוגבלות שהטיבו עם אורח חייהם. אולם, עיקר השותפות הייתה בשנת 2001 כאשר אופי ההפגנות היה מסודר ומאורגן בעיקר בגלל שההסתדרות הובילה את מאבק הנכים. הסיבות לכניסתה של ההסתדרות לשותפות עם הנכים נבעה מתחושת ההשפלה אותם הנכים היו צריכים לעבור כדי לזכות בהטבות כלכליות שיטיבו עם מצבם הגופני והנפשי. **השותפים העיקריים** – כאמור, השותף המרכזי במאבק הנכים הייתה ההסתדרות הכללית ברשות מר עמיר פרץ יחד עם ארגוני הנכים. **הרמה הארגונית** – הרמה הארגונית הינה ברמה הלאומית והמגזרית מאחר ומדובר במאבק הנוגע לאוכלוסיית הנכים ללא הבדלים הנובעים מאזור המגורים או השתייכות לקהילה מסוימת. בנוסף, ההחלטות שהתקבלו במאבק הנכים התקבלו ברמת הממשלה הנוגעים לרמה הלאומית. **מקורות המידע** – מקורות המידע עליהם התבססנו הם מהרשימה הביבליוגרפית של הקורס וספרות מקצועית נוספת הנוגעת לנושא העבודה ואתרי אינטרנט המתארים את מאבק הנכים. **התובנות העיקריות מהעבודה** – התובנות העיקריות בעבודה הם כי שותפות בצורה של קואליציה יכולה לסייע רבות לקידום הישגים ומטרות. אולם, יחד עם זאת חשוב שהשותפות תכלול מרכיבים רבים ככל האפשר על מנת להגביר את האפקטיביות של תוצאת השותפות. מרכיבים אלו כוללים: שיתוף של גורמים רבים, הכנסת ב ממשלה לעמותות. תובנה נוספת בהתאם למאמרו של קאופמן (2001), כי חשוב שמניעי השותפות יהיו על בסיס ערכים ואינטרסים משותפים ולא מתוך צפייה לקבלת תגמולים או אינטרסים אישיים.

פירוט הבעיה שהשותפות התמודדה עמה – הבעיה שהשותפות התמודדה אתה הייתה התעלמותם

של גורמים ממשלתיים מדרישותיהם של אוכלוסיית הנכים בישראל. התעלמות זאת באה על רקע מאבק ספונטני ולא מאורגן שלא העלה את מאבקם של הנכים לסדר היום הציבורי. לצורך כך, השותפות באה

ליצור מעין קואליציה בפני הממשלה לצורך העלאת נושא מאבק הנכים לראש סדר היום החברתי של אוכלוסיית הנכים. יצירת שותפות לצורך טיפול בבעיה שמקורה בהעלאת מודעות של מאבק לסדר היום החברתי מצינו גם אצל קאופמן (2001). קאופמן טוען כי אסטרטגיה מקובלת לצורך שינוי חברתי נעשית באמצעות הקמת קואליציות לצורך מאבקים משותפים. שותפות במאבקים אלו מסייעת לאיגום המשאבים במיוחד לאוכלוסיות וארגונים שהם דלי משאבים לצורך השפעה פוליטית. דברים דומים רואים גם אצל כורזים-קורושי ובניש (2011) במאבקה של ויקי כנפו למען האימהות החד הוריות נרקמה שותפות בין ארגונים שונים כגון: 'זעקת כל העם', 'התנועה הקיבוצית', 'שתי"ל' ו'ידיד'. תפקידם של ארגונים אלו היה לתת את הפן המקצועי שלשםם הוקמו הארגונים לצורך הצלחת המאבק. כלומר, השותפות הביאה משאבים נוספים שלא היו בידי אוכלוסיית הנכים לצורך הצלחת המאבק. גם לפי כץ (2006) שותפויות בדרך של קואליציות נתפסות כמנגנון לפיתוח הון חברתי המובילה לתוספת שירותים והגברת הניגשות לשירותים וזאת מאחר שכל שותפות מביאה אל השותפות נכסים לצורך התמודדות עם בעיות מורכבות. המחקר מצא כי שותפויות של ארגוני רווחה הייתה השפעה חיובית על אוכלוסיית שותפותם הם שירתו. מכל המקורות הנ"ל רואים כי קואליציה של שותפות בין ארגון מבוסס לבין ארגון דל אמצעים תורמת משאבים חדשים שלא היו בידי הארגון שהינו דל במשאבים ויכולה להוביל להעלאת המודעות של הסוגיה החברתית שלשמה הוא נאבק.

המטרות המרכזיות של שיתופי הפעולה בעיני השותפים – בתחילת מאבקם של הנכים בשנת 1999 הצהיר יו"ר ההסתדרות כי מטרתו בהצטרפותו למאבק הנכים נובעת כתוצאה מהרצון לעצור את ההשפלה אותם עוברים הנכים. כלומר, המטרה הראשית של ההסתדרות לייצג אוכלוסייה דלת משאבים מול הממשלה מתוך זהות אינטרסים בין המטרות של הארגון להגן על ציבור הנכים בדומה להגנה על זכויות העובדים. מטרת אלו מצינו גם במחקר שערך קאופמן (2001) שמצא כי קיימים שני סיבות להצטרפותם של ארגונים למאבקם של אחרים. סיבות הנובעות מערכים חברתיים או משימתיים העונים לאותם מטרות שבשבילם הארגון הוקם או סיבה הנובעת מאינטרסים ארגוניים, בין ארגוניים ואישיים. כלומר, תתכן שותפות הנובעת מצפייה לתגמולים או סנקציות או מדימוי ציבורי העשויים להשפיע על מנהגי הארגון או על רקע של שמירה על האינטרסים של הארגון כגון: חשיפה ציבורית לפעולותיו של הארגון ועל ידי כך קידום הארגון במישורים שונים. נראה כי במאבק הנכים בניצנים הראשונים של המאבק ניתנו תגמולים מועטים להסתדרות שהצטרפה מאחר ויוזמי המאבק הם אנונימיים מבחינה ציבורית ולכן המניעים שהניעו את הארגונים להצטרף נובעים ממניעים ערכיים וחברתיים מתוך תחושת אחריות מוסרית. אולם לא מין הנמנע כי בשלבים המאוחרים של המאבק היו גם סיבות שנבעו כתוצאה מצפיית מנהגי ההסתדרות לקבל תגמול שיקדמו אותם ואת האינטרסים של הארגון. דבר דומה מוצאים גם אצל כורזים-קורושי ובניש (2011) בתחילה השותפות עם ויקי כנפו השותפות נבעה מתוך רצון לספק את שירותיהם המקצועיים של העמותות אך הם הפכו להיות בהמשך המאבק ככלי לצורך קידום האינטרסים של העמותות וקידום יחסי ציבור של העמותות לצורך קבלת במה תקשורתית וחשיפת העמותות לתודעת הקהל הישראלי.